

Syvende møde i den nordeuropæiske ERFA-gruppe for økologiske ægproducenter

Niels Finn Johansen

Af konsulent Niels Finn Johansen, Videncentret for Landbrug, Økologi

Mødet blev holdt på Gullö Krog langt ude på landet i det sydvestlige hjørne af Finland d. 10. og 11. juni 2014. Der var deltagere fra Holland, Tyskland, Sverige, Danmark og naturligvis Finland. Fra Danmark deltog Jan Volmar, Henrik Christensen, Grete Riis, Niels Riis, Bente Haugaard, Flemming Haugaard og Niels Finn Johansen.

Mødet startede med indlæg af Merja Manninen fra Finish Food Safety Authority 'Evira', som er ansvarlig myndighed for kontrollen af den økologiske fødevareresektor.

Økokontrol i Finland

Det finske kontrolsystem synes at ligne det danske herunder især, at kontrollen er statslig. Der udføres mindst én årlig kontrol på alle autoriserede bedrifter. Hvis forholdene ikke er i orden gives påtaler, og i

grove tilfælde kan der blive tale om sanktioner.

Kontrollørerne er placerede på 15 lokale centre, såkaldte ELY-centre. Disse centre er tilsyneladende en slags lokale afdelinger under landbrugsministeriet og har også mange andre opgaver end økologikontrol (økonomisk udvikling, transport og miljø mm.)

Ægproduktion i Finland

Finland har ca. 3,5 mio. æglæggende høner, hvoraf næsten alle (95 %) er hvide afstamninger. Burproduktionen står som i Danmark for omkring 60 % af produktionen, skrabeæg 31 %, frilands 4 % og øko knap 5 %. Øko-andelen ligger således på et noget lavere niveau end i Danmark, men den overordnede udvikling er den samme som i Danmark, andelen af buræg er faldende, skrab og frit og især øko er stigende. Samlet set er der en overproduktion af æg i Finland, dette gælder dog ikke økologiske æg.

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development' (EAFRD)

Den gamle staldbygning på gården Gullö er indrettet med køkken og restaurant i stueetagen og udmærkede mødelokaler på 1. sal. Jan Volmar poserer i forgrunden.

Finland har samme høje salmonellastatus som resten af Skandinavien. Derfor har Finland gennem årene kunnet eksportere til de andre skandinaviske lande, hvor især Sverige til stor irritation for de svenske ægproducenter har aftaget de finske overskudsæg. Det svenske marked er dog pt. stærkt overforsynet med deres egne æg, derfor søger finnerne nu at afsætte overskudsæggene på andre markeder, herunder især det tyske. Der er 37 økologiske ægproducenter i Finland med tilsammen 163.000 høner. De fleste er små producenter med under 3000 høner. Der er 7 producenter med over 10.000 høner. Den absolut største øko-producent har 40.000 høner. Den næststørste med 18.000 høner er Matti Kuukoski, som vi besøgte d. 11. juni.

Udkast til ny økologiforordning

Et af emnerne på ERFA-mødet var drøftelse af EU-Kommissionens forslag til ”Ny økologiforordning”, her specielt fjerkræreglerne. Gruppen havde bl.a. følgende kommentarer til udkastet (kun det, der var enighed om, er refereret):

- Det bør være et krav, at hønniker til økologisk ægproduktion opdrættes økologisk
- Der bør fastsættes en fælles europæisk definition af ”Langsomtvoksende slagtekyllinger”
- Max 25 % af foderet kan produceres regionalt (udkastet foreslår 60 %)
- Fjerkræ skal have adgang til udeareal i dagtimerne, når dyrenes fysiologiske tilstand og vejret tillader det (udkastet foreslår 1/3 af deres levetid)
- Adgangshuller mellem inderstald og veranda bør være 1,5 m pr. 100 m² husareal. (udkastet foreslår 2 m.

- Kravet til tomgangsperiode i hønsegården bør være det samme i alle medlemslande. (Udkastet foreslår, at de enkelte medlemslande selv skal bestemme)
  - Ved opdræt af økologiske hønniker og slagtekyllinger skal der kun være ét enkelt krav vedr. belægning, nemlig max. 21 kg kylling pr. m² nytteareal (udkastet foreslår meget detaljerede krav vedr. antal dyr/m² afhængig af kyllingealder og produktionssystem mm.)
  - Etagessystem til økoslagtekyllinger er relevant (udkastet mener ikke, at etagesystem for økoslagtekyllinger er en relevant teknik)
  - Max flokstørrelse for øko-opdrætsflokke bør være 13.000 (0 – 8 uger) og 6.600 kyllinger (9 – 18 uger) (udkastet foreslår henholdsvis 10.000 og 3.300 kyllinger)
  - Krav til udeareal bør være 1 m² pr. kylling for både øko-opdræt og øko-slagtekyllinger (Udkastet foreslår 4 m² pr. kylling både for opdræt og slagtekyllinger)
  - Næbtrimning af alle øko-brugskyllinger bør være forbudt (det fremgår ikke af udkastet)
- Gruppens kommentarer er sendt bl.a. til L&F's økologisektion. Det er håbet at gruppens synspunkter vil blive fremført i den kommende proces om færdiggørelsen af den nye økologiforordning.

Besøg hos Matti Kuuskoki

Matti er pensioneret tandlæge, men har også været landmand og drevet sin fædrene gård i Loimaa i det sydvestlige hjørne af Finland. Han synes, det er for tidligt at gå på pension. Derfor fortsætter han driften af gården med økologisk planteavl på 500 ha.

ERFA-gruppen samlet foran én af Matti Kuuskoski's stalde. Matti står som nr. 5 fra højre (uden overtræksdragt).

Afgrøderne er primært korn, men han har også til-
sået 30 ha med soyabønner. Det bliver spændende at
se, om de kan nå at modne. Han har desuden set per-
spektiverne i økologisk ægproduktion. Derfor købte
han en gård med produktion af æg i æglægningsbure,
udskiftede burene med etagesystem og lagde gården
om til økologi. Der er nu plads til 18.000 økologiske
høner i 3 huse (6 stalde).

Alle æg transporteres til et centralt pakkerum via
ægbånd.

Han er hermed Finlands næststørste producent
af økologisk æg. Æggene afsættes til 'Munakunta',
Finlands største ægpakkeri, som Hedegaard Foods
som bekendt netop er blevet medejer af.

Foder

Foder til hønerne består af eget korn og indkøbt
tilskudsfoder. Blanding af foderet sker på et mobilt
male/blandeanlæg, der én gang ca. hver 3 uge kom-
mer på besøg, henter råvarer i Matti's eget råvarela-
ger, maler og blander og fylder det færdige foder i
siloerne ved de forskellige hønsehuse. Denne foder-
fremstillingsmåde er efter sigende meget udbredt
i Finland, i hvert fald hos de økologiske ægprodu-
center.

Når man er i udlandet bliver man nogle gange
forundret over hvad man ser. I dette tilfælde f.eks. at
man kan fodre høner med:

- 18 % tilskudsfoder
- 28 % byg
- 16 % havre
- 28 % hvede
- 1 % vegetabilsk olie
- 9 % kridt/skaller.

Vi kender ikke næringsstofindholdet i tilskudsfode-
ret, men proteinindholdet skal være meget højt for at
komme op på et indhold af protein og aminosyrer i
fuldfoderet, der svarer til danske normer. Herudover
ville vi i Danmark ikke turde bruge 28 % byg.

Én gang hver tredje uge kommer et mobilt foderblandeanlæg på
besøg og blander foder til Matti's 18.000 høner.

Med 28 % byg i foderet ville man forvente mange shavsede æg.
Det var dog på ingen måde tilfældet.

Tilskudsfoderet fremstod som en meget homogen
vare, formodentlig granuleret og uden ret meget
smuld. Derimod virkede færdigfoderet meget uho-
mogen, med meget forskellig partikelstørrelse, her-
under mange hele kerner (billede 5). Der er stor
risiko for afblanding i en sådan vare, og at hønerne
kan selektere i foderet.

Tilskudsfoder til højre og færdigfoder til venstre

Hønerne

De 18.000 høner var af afstamning Lohmann LSL,
og de var på besøgstidspunktet 84 uger gamle og
havde ifølge Matti Kuuskoski stadig over 90 %
lægning. Som det fremgår af billede 6 og 7. var
hønerne næsten fuldfjerede, så vi må konstatere, at
foderet, på trods af vore betænkeligheder, ikke kan
have været helt forkert. Den høje hønsealder forklarer
naturligvis et stykke af vejen at, de kan klare sig med
så lavt proteinindhold.

Hønerne havde adgang til udeareal i overensstemmelse med reglerne.

Staldene var udstyrede med Big Dutchmann Natura Nova 260 etageanlæg.

Næste ERFA-møde

Gruppen vil forsøge at få arrangeret et møde i England i foråret 2015, bl.a. med henblik på at stu-

dere det engelske LION-koncept, måske kunne vi lære noget af englænderne omkring 'køb nationale æg'.